

Megjelenik
hetenkint egyszer, vasárnap.

Szerkesztőség:
B.-Gyulán, a polgári iskola épületében.

Kiadó hivatal:
Gyulán Dobay János könyvnyomdája és Winkle Gábor könyvkereskedése.

A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőhöz Gyulára czimzendők, és legfeljebb minden péntek estéig beküldendők.

BÉKÉS.

TÁRSADALMI ÉS ISMERETTERJESZTŐ HETILAP,

TÖBB BÉKÉSMEGYEI NYILVÁNOS EGYLET HIVATALOS KOZLÖNYE.

Előfizetési feltételek:

Egész évre helyben házhoz hordva vagy vidékre postán küldve 5 frt — kr.
Háromnegyed évre 3 " 75 "
Félévre 2 " 50 "
Évnegyedre 1 " 25 "

Egyes szám ára 10 kr.

Hirdetési díjak:

Egy 4 hasábos petitsor 5 kr.
Kétszeri közlésnél 4 " "
Háromszori közlésnél 3 " "
Többszöri hirdetéseknel engedmény adatik. Bélyegilleték 30 kr.
A nyílt-tér sora 10 kr.

Hirdetések felvételnek: B.-Gyulán Dobay János könyvnyomdájában és Winkle Gábor könyvárusnál. — B.-Csabán a nyomdában. — Budapesten Haasenstein és Vogler, — Braun Ede (József-tér, 10. sz. I. emelet.) — Bécsben Nattles J. hirdetési irodájában. — Elfogadtnak hirdetések vidékről levélbeni megrendelés által „a Békés” kiadó hivatalához” czimezve is.

Fölhívás.

A békésvármegyei régészeti és művelődéstörténelmi társulat mult év június 18-án tartott alakulási közgyűlést s hogy ama naptól a mai napig terjedő rövid időköz alatt hivatásának megfelelni teljes erőből törekedett: bizonyítja ifju demár is figyelmet érdemlő muzeumi gyűjteménye. bizonyítja az általa rendezett nyilvános felolvasások, melyek mindannyiszor a nagy közönség általános érdeklődése közben folytak le, — bizonyítja közelebb megjelent tartalmas *évkönyve*.

Az egyesület igazgató választmánya áthatva megynék s ezáltal közvetve hazánk szellemi előhaladásának buzgó ohajától, beható tanácskozása tárgyává tévé azon kérdést: miféle módon lehetne egyesületünk jövőjét egyszerűmunkorra biztosítani s az általa elért eredményeket hovatovább fokozni, hogy kitérítést magasztos feladatának megfelelhessen? E tekintetben nagy súlyt fektet a választmány azon édes reményének teljesülésére, hogy megynéknek mindazon fia és leányai, kik a szellemi előhaladásnak őszinte barátai, s kiket még eideig egytünk tagjai között nem tisztelhetünk — az egyletbe történendő belépésük által kegyesek lesznek annak szellemi és anyagi erejét gyarapítani.

Ha a kezdet nehézségeivel küzdő egyesület működése nem volt eredménytelen a multban, midőn összesen 264 tagja volt: a fejlődésnek mily eredménydús jeleit adhatja a jövőben, midőn az általa kitérített célt megvalósítása végett megynék mindazon gyermekei egyesülnek, kiket a közjó érdekel? Tiszteletteljesen föl hívjuk ugyanazért a választmány

nevében és megbízása folytán megynéknek a jó és nemes pártolására mindenkor hajlandó nagyérdemű közönségét, illetőleg annak azon részét, mely egyesületünkbe eddigelé be nem lépett, hogy kegyeskedjenek az egyesület tagjai közé beiratkozni.

Az egyletbe történendő belépés egyszerűsítése czéljából a választmány községenként egyes buzgó egyleti tagokat kért föl arra, hogy mint bizottsági tagok a jelentkezőket az egyesület tagjai közé iktassák. E bizottsági tagok következők:

Gyulán: Vinkle Gábor, Kratochvill József, ifj. Truckler József, Szarvason: Dr. Fux Ede, Miháfi József. — *Békésen:* Dr. Hajnal István, Benedicty József, Csorvason: Grócz Béla, Kétegyháza: Andrassy Kálmán, M-Berényben: Horváth János, Oros háza: Dr. László Elek, Eördög Lajos, utóbbi Sz. Tornyanis Gyomán: Garzó Gyula, Veidinger György, Ó-Kigyóson: Pánty István, Új-Kigyóson: Becker Oszkár kapitány, Dobozon: Kéry Kálmán, Gerendáson: Beliczey István, Endrődön: Balla Máttyás, Kovács István, Tót-Komlóson: Horváth Sámuel, Tatay János, Gerlán: Gr. Wenckheim Géza, Bátorhegyesen: Grömsperger József, K-Tarcsán: Szabó János, K-Ladányban: Farkas Gábor, Dr. Vajda Géza, Sz. Andráson: Lehoczky János, Zih Károly. — *Öcsödön:* Oláh Károly, Vítályos Márton, Szeghalmon: Kovács Mihály, Tatár János, F-Gyarmaton: Kornizs Béla, Gy-Váriban: Bán Károly, Vésztőn: Csák János, Kondoroson: Zivnyky István, Csákon: Petőfi István.

A közönség s a bizottsági tagok tájékozása czéljából e lapok hasábjain közrebocsátjuk egy-

letünk tagjainak névsorát és pedig községenként csoportosítva. —

Kelt B.-Gyulán 1875. november 16.
A választmány nevében
Göndöcs Benedek,
egyleti elnök
Elek Lajos,
másod titkár.

Tehát mi nem szeretjük hazánkat!

Akár a sziklás hegyek, akár a gazdag rónák, akár a vizenyős lapályok lakosait figyeljük meg: mindegyiknél tapasztaljuk, hogy azok az ő földet szereti kiválólag, a mely őt szülte, nevelte.

Akár valamely kímélt, akár valamely művelődni kezdő, akár valamely teljesen műveletlen nemzet tagját hallgassuk az ő nemzetéről beszélni: mindegyiknél tapasztaljuk, hogy azok az ő legértettebb, legmelegebb szavai, a melyek saját nemzetére vonatkoznak.

Akár hány nyelvet s akár mily jól tudjon is valamely nemzet tagja: igaz szeretete vagy igaz gyűlölete számára mindig csak egy nyelve van — az anyai

Ezzel az van mondva, hogy földünk-höz, népiünk-höz, nyelvünk-höz maga a természet köt bennünket oly ellenállhatatlan s egyuttal oly édes erővel, hogy tőle szabadulni sem nem tudunk, sem nem akarunk; nem azért, mert hazánk, népiünk,

nyelvünk ilyen vagy amolyan, hanem mert a miénk.

Ezen természeti vonalmat hívjuk hazaszeretnek.

E szerint a hazaszeretet csak úgy kényszerűségből terem, mint a mező vad virága; azért oly régi mint maga a határ, azért tart mindaddig, a míg ember lesz és ennek hazája.

De nemesíteni lehet a vad virágot; lehet is kell is nemesíteni a kebel legszebb virágát, a hazaszeretetet is; lehet és kell öntudatosabbá, bensőbbé, ez által cselekvőbbé tenni.

A mi terem, annak csak gondozás, kellő táplálás kell, hogy a természete szerint lehetséges legfelső fejlettségig eljuttassuk.

Gondozás és táplálás kell a hazaszeretnek is.

A ki belénk adta az önfentartás ösztöneit, megtanított egyuttal arra is: mikor hogy tápláljuk a hazaszeretetet.

A mikor még karddal feküdtünk, karddal keltünk ott volt a példa, mely a gyermek szívét megdobogtatta, benne az ohajtást felverte: „Istenem, csak nagyobb volnék!” Mikor egy kis békére tehetünk szert: „Beszédesse lett az öreg ajka, lágra kaptak a cselédi rajta.” Ha pedig se kard, se béke: „Szívét bubánat epesztí, könybe merült szemét a multa függesztí, s a dicső multakról megemlékezteben újra támad a honszerelem szívében.”

Igy ápoltuk a hazaszeretetet Pusztá-

TÁRCSA.

Katona dal ...

Barna kis lány kékony szeme
Hej! minek is néztem bele?
Se nappalom — sem éjjelem ...
Megvert engem a szerelem.

Hull a levél — hull a fáról.
Most búcsúzom a rózsámtól:
Két szép szeme ki van sirva.
Katonának vagyok írva.

Hull a levél — hull a fáról.
El kell válnom a rózsámtól,
Hideg eső omlik szakad,
Fáj a szívem! majd meghasad.

Nagyon boldog voltam ..

Nagyon boldog voltam! mig meg nem láttalak,
Olyan volt életem, — mint egy csendes patak,
Partjain nyílottak kis öröm virágok,
Könnyű hab fodraim nap sugára játszott.

Míntha villám villan, zivatar zúg harsog.
S a megdagadt hullám verdesi a partot;
Olyan lett életem ... mikor megláttalak.
Csevegő patakból — rohanó zuhatag!

Z.—M.

Levelek Katinkához.

VIII.

Kedves Katinkám!

Tartok ugyan tőle, hogy levelemmel e lapok olvasóinak unalmat szerzek; s egyhangu zsörtölődéseimmel kizorítom e tárczából az élvezetesebb olvasmányokat, — de mivel soraidtól látom, hogy az eddig érintett kérdésekben elfoglalt álláspontom helyesléssel találkozik, s miután ismét több kérdéseket tétél előmbbe: folytatni fogom leveleimet,

illetőleg azoknak nyilvánosságra hozatalát, — és pedig elsöben is kérdéseidre igyekszem megfelelni. „Honnan van az, hogy a kis városi nők fényüzése sokkal szembetűnőbb, mint a nagy városiaké?” — ezt a kérdést intézed hozzám a többek közt. Erre kedvesem bajos hamarjában megfelelni. Kérdésedben állítas is egyszerűsind, s így először is az állítás valódiságát kell mérlegelnünk.

Kétségenkívül meglepett engem is, p. o. a bécsi nők egyszerűsége. Jó módu iparosok, kereskedők, vagyonos polgárok nejei egyszerű katon ruhában járnak teljes életükben, — selymet, bársonyt csakis főrangú hölgyeken lehet látni, kik fényes czimeres fogatokon járnak. Magát a királynét is gyakran a legegyszerűbb toilettben láthatni.

Már Budapesten nagyobb a fényüzés, Izrael hölgyei, vidéki urnők, helybeli magánzók és birtokosok, töképezések és kereskedők nejei déli egy óra körül a dunaparton csak úgy csillognak az ékszerektől. Természetesen nagy szerepet játszik a talmi ékszer is. Minden nő csupa selyem és bársony itt! úgy hogy nem is ajánlom senkinek valami olcsó katon ruhában ilyenkor a corsóra menni, öszseperzselné rajta az a sok fényes szem-sugár. — Ha egy idegen végig tekint itt hölgyeinken, látva a keletit fényüzést, vagy a kanaáni bőséget, nagy balgatagságot tetelezhethet fel hazánkról.

Hát ha egy kis vidéki várost tekintünk meg? Ott pláne elérte a fényüzés a legvégső határt. Egy iparos, kereskedő, fizetéses hivatalnok neje selyemruha nélkül kinem léphet az utcára, mert megszólják érte! Fügöök, gyűrük, karpereczek, mel-tük, óra és nehéz arany láncz, s ki tudja még mik? elmaradhatatlanok egy vidéki hölgy toilettjéből. És ha egy nő minél magasabb összeget öltethet és rakhat fel magára ruhákban és ékszerekben annál nagyobb a tekintélye, — holott bátran elmondhatnók sokszor: quanta species! stb.

Szerintem is tehát nagy igazságot állítasz kedvesem ama fentebbi kérdésedben. Minél kissebb a város, annál szembetűnőbb a nők fényüt-

zése. De hát honnan van ez? azt kérdeid. Megbocsáss, ha erős kitéjezést használok, de egyetlen szóval akarok felelni, — ennek oka az *álmivelt-ség*. Minden olyan erkölcös, mely szerint valak a külsővel igyekszik imponálni, legyen az akár esti erő, akár testi szépség, vagy dokorált öltöny: — bizonyos mértékben magán hordja a gyenge elméjűség bélyegét. Miért van az, hogy minden bárgyu tollakkal, szalagokkal ékesíti felmagát, s minden gyöngelmű örül a csörgő sapkának? És miért van az, hogy minden valódi nagy szellemet igyúytelen külső fedez? Nem szükség felelnem e kérdésekre, csak azt jegyzem meg, mint lélektani igazságot, hogy minél magasabb fokára jut valaki a valódi műveltségnek, annál kedvesebb oka van fényes külsővel fedezni el lelki fogyatkozásait.

Megvallom, hogy a mondottakat nem alkalmazhatjuk betű szerint hölgyeink fényüzési tulkapásaira, mert azt nem mondhatjuk, hogy a nők fényüzése gyöngelműség jele. De azt igen is állíthatjuk, hogy álmiveltiségre mutat. Hiuság, könnyel műség, hiányos nevelés, előítélet s több ilyen indokok azok, melyek a fényüzést eredményezik. Egy világvárosban egyik ember a másikkal nem törődik, úgy szölván, még azt sem tudja, ki lakik tul szobája falán, egy kis városban pedig azt is szokták tudni az asszonyok, hogy kinél mit főztek tegnap. El sem prüszszentheti valaki magát a nélkül, hogy a fél város „kedves egészségére” ne kívánja. Itt mindenki a más bajával vészódik, míg a magáéra rá sem gondol. Itt mindenki tudja, hogy X. asszonynak hány selyem ruhája van, milyen divat szerint készültek, mennyibe kerültek. stb.

Ime, ez is egyik oka a kisvárosi mizerábilis állapotoknak, — a nők fényüzési tulkapásainak. Egyik sem akar a másiknál hátrább maradni a másiknál, még 100%-is váltók mellett sem.

Nagyon sajnós jelenség ez hölgyeim, — társadalmi betegségnek a jele ez, melyet orvosolni kell. Kisértse meg kiki magán, hogy addig nyújtózkodjék, meddig a takaró ér, sőt igyekezzék az

aktívák és passivák közti eddigi arányt megfordítani, kevesebbet költeni, mint a mennyit bevesz: azonnal nem kell panaszkodnunk, hogy nincs tüke hazánkban, hogy az uszorások megessenek bennün-megessenek bennünket, — mert akkor lesz tüke s nem szorulunk uszorára. De mind addig, mig X. iparos vagy kereskedő neje utánozni erkölcök gróf Y.—né fényes toilettjét, mindaddig a csödédek és árverések hinárjából ki nem lábolunk.

Tudják és érzik ezen viszás helyzet következményeit igen sokan, talán azok is, kik azt előidézik, de nincs elég erejük, nincs elég erkölcsi bátorságuk azt megszüntetni akarni. Csak egy kis városi báiban is csupa selyem és bársonyból áll a női öltözet, nem, mintha mindenkitől tolnék, de mert a kartont lenézik! „Nézd csak kedvesem — szólt egyik hölgy a másikhoz — Z.—né azt a ruhát most hozatta Altértől, rongyos 300 forintba került, s bizonyosan megbőjtöl érte!” — „Hát ez a polgárleány — válaszol a másik — nem szégyenli ilyen helyre jönni abba a moll ruhába?! .. olyan jámbor portraithoz csakis ilyen ruha illik!” — Nem akarok keserü lenni hölgyeim, pedig méltó okom volna önöknek szemökbe mondanom, hogy minden szívtelen, minden álmivelt nő úgy beszél, mint a kiket fentebb idéztem. A ki a születést, az öltözetet s több ilyen haszontalanságokat tesz itélete alapjává valamely egyénnel szemközt, az olyan ember mindennek inkább, csak műveltnék nem nevezhető.

Most veszem észre kedvesem, hogy hosszasán időztem ezen kérdésednél, megbocsáss, ha néha olyan áradozó vagyok, hiszen ez rendes hibám a kölgyekkel szemközt. Sajnálom, hogy többi kérdésedre most nem válaszolhattok, de talán a térből is ki fogynánk, pedig nagyon érdekesek ezen kérdéseid is: „mit tartasz a nő irókról? mi különbség van a nők sorsa között a művelt és műveletlen népeknél stb. Ezekről közelebbi heteken, addig is üdvözöl a távolból

igaz rokonod
Gáthalmi.

szertől Világosig, s ha volt is Sajónk, ha volt is Mohácsunk nagyjaink önzése és viszálykodása miatt; ha volt is egy felfelé elnémetesedett félszázadunk nagyjaink önfeledtsége miatt: maga a nemzet törzsöke, mindég kész volt munkát, vagyont, életet annyit tenni a haza oltárára, amennyit épen tehetett, Bizonyítsam? Ott az irás, olvassatok; itt apáitok földje, szabadon birjátok; itt az önként felszabadított nép, közte jártok; itt fejlődésnek indult nyelvek, terjesztétek.

Volt-e Világosig polgári iskola? Ápoltuk-e Világosig a hazaszeretetet?

Egyfelül az 1848-ik évi törvények, más felül az ugyanakkor neki vadult nemzetiségi rajongások mulhatatlanná tették, hogy a magyar tekintete kiválólag a jövő felé forduljon, hogy állami életének biztosítására új és állandó alapot keressen, s a hazaszeretnek is ezen új alapon jelenjen ki a körülményektől független táplálékot.

Az új alap a művelődés, az új táplálék a nemzet földjének, népének, nyelvének megismertetése lön. Helyesen! mert a szeretni valónak szeretetre méltósága megismerése arányában növekszik. Így jutottunk el valahára oda, hogy hazánk föld — és természetrajza, története és a magyar nyelv minden magyar iskolának fontos tantárgyává vált s hogy ezen tantárgyakban többet halladtunk az utolsó két évtized alatt, mint a megelőző századokon át összesen.

Volt-e a hazaszeretet ezen új táplálékának felismerése és alkalmazásakor polgári iskola?

Ha áll az, hogy a haza földjének, népének, nyelvének megismerése alkalmas táplálék a hazaszeretnek; ha áll az, hogy a hazaszeretet ezen megismerés arányában mélyebbül; ha áll az, hogy ezen megismerés hosszabb időn át, érettebb korban, képzetebb tanítók segítségével teljesebb lehet: állania kell annak is, hogy a magasabb tanítást sikeresebb ápolja a hazaszeretnek, mint az alacsonyabb.

Ha áll az, hogy a hazaszeretet erény; ha áll az, hogy a rokon tárgyak támogatják, elősegítik egymást: akkor annak az iskolának kell leghatásosabbnak, a hazaszeretet legtermékenyebb talajának lennie, a mely minden kor és minden nemzet nagy jellemeivel legtöbbet foglalkozik, az-az, a gymnasiumoknak.

Gondoljatok csak vissza a 48-iki diák-honvédekre.

Ha áll az, hogy Magyarország a 16-ik századtól fogva sem szorult meg soha sem a hazaszeretet dolgában; ha áll az, hogy minden szabadság-harczat felekezeti különbség nélkül együtt küzdöttünk keresztül; ha áll az, hogy minden hazai és egyéb közös humanisticus célra felekezeti különbség nélkül raktuk össze filléreinket; ha áll az, hogy irodalomban, társadalomban, politikában minden felekezetnek kijutott a maga dicsőséges része; ha áll az, hogy a hazaszeretetet támogató tantárgyak minden felekezet iskolájában egyenlő fontosságúak: nem határtalan könnyelműség-e — nem akarom saját nevén nevezni — nyilvánosan azt állítani, hogy „csak a polgári iskola van hivatta a hazaszeretet ápolására?”

Állítja pedig ezt Braun Jónás a „Békésmegyei Közlöny” 86-ik számában.

És a midőn ezt állítja, mit is állít ő akkor tulajdonképen? Azt, hogy a törvényhozó testület vagy ostoba, s ostobaságában nem látja, hogy a meglévő, legfőbb harmincz polgári iskolán kívül, a többinek mindnek, nem véve ki még az állami iskolákat sem, se hajlama, se képessége a hazafiság ápolására, — vagy hazafiatlan, nem törődve a hazafiság elhanyagolásával; azt állítja, hogy a felekezeti hatóságok nem tartják összeegyvezethetőnek a hazaszeretetet a felekezet érdekeivel és így csaknem másfél millió gyermeket — tehát ma még az egész nemzetet — hazafiatlanná tesznek; azt állítja, hogy a felekezetek körülbelül 23000 tanítója mind kevesebb becsüli a hazafiságot fizetésénél; s miután mi mindnyájan felekezeti iskolából kerültünk ki, azt is állítja, hogy mindnyájunk hazafisága nem ér egy fakóvát.

És kicsoda az, a ki ily súlyos vádat vág mindazok szemébe, a kik hosszú munkával, hosszú szenvedéssel, vagyont és jövőjük feláldozásával, hulló vérvérrel pecsételték meg hazaszeretüket? Hitközségi tanító.

Ha hitközségi tanító, ha „csak a polgári iskola van hivatta a hazaszeretet ápolására;“ mit is mond akkor még ezen bölcs férfiú? Azt, hogy biz őt sem a hazaszeretet, sem a becület nem valami erősen győtri. Mert

vagy ápolhatja hitközségi iskolájában a hazaszeretetet, vagy nem. Ha nem, eladta hazaszeretét, a midőn hitközségi tanítóvá lett; ha igen, rágalommal, árulással fizet azon hitközségnek, a mely őt a hazaszeretet ápolásával is megbizta. Mivel pedig becsület és hazaszeretet egy törtül szakadt, összenőtt testvérek, világos, hogy a ki elrugta az egyiket, nem tarthatja meg a másikat.

Megyei közgyűlés.

(vége.)

Majd kifeleedtünk egy érdekes epizódot. A miniszterelnökhöz intézet üdvözlő feliratot Reök István ur hozta indítványba oly értelemben, mint az határozatba is ment: t. i. hogy a megye kifejezést ad azon várakozásának, miszerint a kormány kiváló feladatának ismerendi az országos közigazgatási kérdéseknek Ausztriával szemben való előnyös megoldását. Nagy Károly ur sietett a dologhoz szólni, s a feliratot olyképp kívánta praecisiroztatni, hogy mondassék ki, miképp az ország udve a külön vámtérületben fekszik. Hozzátette, hogy ő ugyan nem ért a dologhoz, de azt hiszi, hogy a külön vámtérület nagyon jó lesz nekünk. Erre Szerető Imre bizottsági tag Gyomáról azon felettebb találó s osztatlan helyesléssel fogadott megjegyzést tevő, hogy nem vél derogálni a közgyűlésnek, ha kimondja, hogy aligha ért közülünk más valaki is a dologhoz, s így sajtáságos lenne, ha olyanok adnának hozzá tanácsot, a kik nem értenek hozzá.

E kis kitérés után folytassuk referadánkat; azonban csak oly tárgyakat érintvén meg, a melyeknek kiválóbb fontosságot tulajdonítunk.

A honvédelmi miniszter értesíti a megyét, hogy területére lovas katonaság fog elszállásoltatni s evégből rendeli, hogy az elszállásolási helyekül kiszemelt községekben tartandó helyszíni vizsgálatokra kirendelt katonai küldöttek mellé, a megye is nevezzen küldötteket. A közgyűlés kijelenti, hogy a katonaság elszállásolása fennálló hazai törvényeink szerint a megye kizárólagos jogát képezvén, ezt a jelen esetben is fentartja. Egyébiránt nem kíván az elrendelt vizsgálat elé akadályokat gördíteni s annak a katonai küldöttekkel egyetértőleg leendő megegyését, az alispán elnöklete alatt, Beliczey Istvánt, s a békési járás szolgabíróját küldi ki; megjegyezvén, hogy említett jogából folyólag, a vegyes küldöttség által neincsak a miniszter rendeletében nevezett községekbe kívánja a vizsgálatot kiterjeszteni, hanem azon községekre is, a melyek saját küldötte által fognának indítványoztatni.

A belügyminiszter felhívja a megyét: adna véleményét az erdélyi gazdasági egyeslet azon indítványára nézve, hogy a vásáronak a barmok évjárat és használati célj szerint helyzetessenek el. Az alispán már tett e tárgyban véleményes jelentést a miniszterhez, s így az felolvastatván, egyhangulag elfogadtatott. Ezen alispáni jelentés szerint az erdélyi gazd. egyeslet indítványa a gyakorlati kiviteibe ütközöknek mondatik, nemcsak azért mert az egyes marhatulajdonosok barnai együvé lévén szokva, a vásáron egymástól való elkülönítésük által megvadtatának, hanem azért is, mert a különféle marháknak a vásáron elkülönített őrzése s árusítása több egyént igényelne, s a tulajdonos akülönböző helyeken kiállított marháinál egyszerre ott nem lehet az alku megkötése véget.

A megyei kórház állandó bizottságának előterjesztése folytán, következő szabályzat léptettük életbe: Miután a nyilvános betegápolás költségei fedezéséről szóló 1875. évi III. törvényzikk szerint, a községek a vagyontalan ápolat költségeit megtéríteni nem tartoznak és a megyék is csak a nyilvános kórházakban gyógykezelte egyének utáni költségeket kötelesek viselni, s miután továbbá az elmebeteg utáni költségek az állam által meg nem térítettek, s végül miután a megyei kórházban ápolat vagyontalan betegek után felmerült behajthatlan költségeket a megyei betegápolási pénzalap sem kezeskedik, — a kórházi tökevegyon épségben való tartása tekintetéből a betegek felvétele a következő feltételekről tétetik függővé: A megyei kórházba egyedül békésmegyei illetőségű betegek vehetők fel; de 2. ezek is csak úgy, ha az utánuk felmerülő ápolási és temetkezési költségeket az illető község kezes-séget vállalnak, vagy ha a beteg különben eligendő biztosítékot nyújtani képes, 3. Elmebetegnek ugyanily feltétel mellett vétetnek fel. 4. Cselédek és tanoncok csak akkor vehetők fel, ha a költségeket gazdáik illetőleg mestereik jót állanak. 5. Gyógyíthatlan betegek fel nem vétetnek. 6. Az öt ingyenes ágy kizárólag az alapítványi betegeknek tartatván fen, ezek csak illetékes ajánlatra vehetők fel. 7. Harmincznál több beteg fel nem vétetik.

A megye tulajdonát képező epreskertek tervezett eladása tárgyában határozatott, hogy te-

kintve a több évi rosz termést s ebből folyó pénz-telenséget, mely az ingatlanok értékét tetemesen alászállította, a csabai, orosházi és tótkomlói epreskertek eladása kedvezőbb időkre halasztatik, s egyodul a Gyulán levő epreskert — mint a melynek előnyös eladása a helyi viszonyoknál fogva remélhető — bocsátatik árverés alá, ennek teljesítésével az alispán, a tisztai ügyész s a gyulai polgármester bizatván meg.

A jövő 1876 évi közmunkerő összeírása is elrendeltett. E teendő a szolgabírák által január hó végéig befejezendő; a váltásra jelentkezés ideje ugyane hó 15. napjáig tart; a váltási árak az eddigi gyakorlathoz képest igazánpszámtól 1 friban kézi napszámtól 30 kriban állapítottat meg.

A járási catastroli bizottságok némely leköszönt tagjai helyére, a csaba-gyulai járási bizottságába rendes tagul Wieland Károly, a békési járás bizottságába póttagokul Borsothy József és G. Nagy Sándor, a a szarvasi járási bizottságba rendes tagul Gászó János, póttagokul Fekete Mihály választattak meg.

A központi s a csabai, békési és szarvasi mértékhitelítési hivatalok végleges betöltésére pályázat fog hirdettetni.

A közegészségügyről tekintettel csekély mérvű szaporodásunk okaira.

(Dr. Molnár Antalról.)

Ujabb időben a napi sajtó kissé többet foglalkozik a közegészségügy fontos kérdésével, mint azt eddigéig tevő; főképp azonban a főváros népmozgalmi viszonya az, mi kiváló figyelmé tárgyát képezi, s méltán mert hiszen a legközelebb is kimutatott halálalosi rangfokozata a 26 legnagyobb európai város között a legutolsó.

E tudat annál inkább leverőleg hathat reánk, mivel a vidék népesedési viszonya alig, vagy tán épen nem jobb a fővárosénál. Ez okból nem csak időszerteinek, de mintegy elodázhatlan feladatunkul tekintjük, közegészségügyi viszonyaink részletes taglalása után általánosn elösmert csekély mérvű szaporodásunk okait megjelölni, ne hogy azokat még talán keleti eredetűnek egyik specialis tulajdonságából származtassuk, mint a hogy azt sokan igyekeztek magukkal elhitetni; mint tételt állítván fel, a magyar faj szaporatlanságát. E tévhitből azonban mindenkit kiérádnit a statisztika. — A magyar tud. academia márczius 1-én tartott ülésén ugyanis Keleti Károly Magyarország népesedési viszonyairól értekezvén, s az 1864—1874. közötti 10 évi időköz hitelen népesedési adatait tüntetvén elő, azokból a következőket olvassuk:

A házasságok statistikája összehasonlítva más országokéval Magyarországra nézve út ki legkedvezőbbben. A születések statistikájából följeníti, hogy az átlagos évi születés 552,000 volt a mult évtizedben; esik tehát 24 lélekre 1 születés; míg Ausztriában és Németországban 25, Franciaországban 39 lélekre esik egy.

Legérdekesebb, de egyszerűsmin legszomorítóbb is reánk nézve a halálalosi statisztika. — A mult évtizedben elhalt ugyanis átlag 1 évben 505,000; s így 26 előre esik 1 halott. E halálalosi arány oriai nagysága csak a többi országokkal való összehasonlításból tűnik ki. — Így esik Ausztriában 32 előre 1 halott, Bajor-Szász és Németországban 34-re, Olaszországban 33-ra Franciaországban 36-ra, Belgiumban 43-ra, Angliában 44-re.

1873-ban a kolera évben nálunk 15 előre esett 1 halott. A legtokegesebb halálalozás az 5 éven alóli gyermekekre esik.

A tíz évi szaporodási többlet 463,700, vagy is ezer lélek után 35, míg Ausztriában ezer lélek után 84, Szászországban 112, Németországban 97, Olaszországban 72, Franciaországban 32, Belgiumban 76, Angliában 125.

Nem tartottam feleslegesnek hazánk népesedési viszonyainak fentebbi általános s más államokkal párhuzamos fetemlítését annál is inkább, mivel azok a leghitelesebb forrásból erednek.

Mintfog azonban egyletünknek alapszabályilag is megállapított egyik czélja: a megyét közegészségi szempontból minden irányban beható tanulmány tárgyává tenni, bátor leszek Békésmegye 4 évi (1870—1873) népmozgalmi viszonyainak feltüntetése után, legnagyobb részt közegészségi intézményünk hiányossága folytán fennálló azon okokat részletezni, melyek míg egy részt a közegészségügyet általánosn befolyásolják, másrészt a nagyobb mérvű halálalozásnak legfőbb eszközöl.

A népmozgalmi viszony Békésmegye területén az 1870—1873 közötti 4 évi időközben következőleg alakult:

	születés	halál	szaporulat
1870	10,735	7370	3365
1871	11,079	8904	2175
1872	10,480	8931	1549
1873	10,071	18,455	8384

E szerint esik ezer lélekre

	születés	halál	születés
1870	50-63	34-76	15-87
1871	52-25	42-00	10-25
1872	49-40	42-10	7-30
1873	47-50	87-50	40-00

vagyis esett

	egy születés	egy halál	lélekre
1870	18-74	28-76	
1871	19-00	23-00	
1872	20-00	23-00	
1873	21-00	11-00	

Összehasonlítván e tételeket Magyarország általános népesedési viszonyainak tételeivel az 1864—1874 közötti 10 évről, mikor is 24 lélekre egy születés s 26 előre egy halálalozás esett, meggyőződünk, miszerint mig Békésmegye születési viszonya az ország általános születési statisztikáját igen előnyösen befolyásolja, addig ezt végkép lerombolja óriási halálalozási aránya. Megyénk születési viszonya egyike a lehetőleg legjobbaknak, s összehasonlítva ezt külállamok születési viszonyával, azokat nagyban tulszárnyalja. Így pl. minden ezer lakosra jutott évenként születés:

Angolországban	1840—1867	32—35
Franciaországban	1844—1853	27
Poroszországban	1844—1853	37
Ausztriában	1842—1852	38

(I. Fodor tr. közegészségügy Angolországban c. művének 26 l.)

Mint curiosumot felemlitem egyiket a legnagyobb születési viszonyt, ez volt 1860-ban Ung és Szabolcsmegyékben, 1000 lélekre esett 62-3 születés.

A fentebbi adatok elég világosan mutatják, miszerint nálunk az igen kedvező születési viszonyt, óriási halálalozási viszony áll szemközt, s ebben rejlik az oka csekély mérvű szaporodásunknak.

Általánosn elfogadott elv, valamely állam egészségügyi állapotának megítélésénél a halálalozási viszonyt venni alapul; hol ez kedvezőtlen, bizony állíthatjuk, hogy ottan a közegészségi intézmény hiányos, habár a halálalozási viszony alálására lényeges befolyással van a többi között a lakosság műveltségi foka is, s fűrkedvén megyénk nagyobb mérvű halálalozásának okait, azokat szintén az említett két tényezőre vihetjük vissza.

Ez állításunk igazolása czéljából megkísértjük közegészségügyi intézményünk jelen állását röviden ecsetelni, illetőleg a nagyobb mérvű halálalozást feltételező hiányokat felsorolni.

Ezek a következők:

Először is az egészségügyi rendőrségnek teljes hiánya, elannyira, hogy e tekintetben még a látszatér sem tétetik semmi, mintha e teendőkre sem a községeknek, sem a thatóságnak egyetlen közege sem lenne, legalább egy sem látszik azt hivatalos kötelességei közé sorolni.

Innen van aztán, hogy pl. utcáink árkaik állandóan piszkosak, sokszor büzös eső vízzel telvők. A községek belsejében és körülöttük levő pocsolnyák a helyett hogy levezettetnének, vagy kiszárittatnának, inkább kenderáztatul használtatnak; pedig bár kinek helyről-helyre megmutat-hatjuk, miszerint pl. Csaba városában az 1873-ik évi cholera járvány azon utcák lakói közül vette a legtöbb áldozatot, mely utcák legismertebbek büzös vízi árkaik és pocsolnyákról. Ugyan e helyeken volt a legtöbb váltálási eset az az előtti években. S okultunk-e mindezeket? épen nem, s egy lát-szik, hogy mérvadó körökben még most sem akar-ják tudni mennyire megfertőzik e büzös vízi árkok és pocsolnyák a talajt és légtört, s mennyi betegségeknek, mennyi járványok okozói.

Minden udvaron a kut tözomszédságában egy mesterségesen készített gödör található, ugynevezett sertésfűrésztő, mely soha nem tisztítottván, undorító büzzel tölti be a légtört s megfertőzi a küt-vizét. Egészségi rendőrség teljes hiánya folytán piacunk minden időben el van árasztva éretlen és túlérett romlott gyümölcsössel, mi olcsóbb lévén a jónál, a szegényebb néposztály által mohan vásároltatik. Köznépnünk építkezési módjánál nem csak hogy semmi figyelemmel nincs az egészség követelményeire, de sőt számtalanszor tapasztaljuk hogy azzal határozott ellentétbe jő; így pl. vajmi sokszor látjuk udvarán gödröt ásni, hogy az építendő őt vagy kerítéshez földet nyerjen, mely gödör aztán éveken át — mig t. i. betelik, — minden állati és növényi hulladék rakhelyül szolgál, melyek itt felbomolván, bő anyagot szolgáltatnak a typhus méreg képződésére. Ha az ily gödrök

* Felolvastatt a békésmegyei orvos-gyógyszerész egy-letnek f. évi október hó 11-én B-Csabán tartott közgyűlésén.

A békésmegyei régészeti és művelődéstörténelmi egyesület tagjainak

N É V S O R A.

(Rövidítések: a. = alapító, m. = működő, p. = pártoló.)

Tiszteletbeli tagok:

Böhm Lénárd, Fejétemplom.
Fábián Gábor, Arad.
Fraknói Vilmos, Budapest.
Gedulyi Ferencz, Budapest.
Hampel N. Budapest.
Henszmann Imre, Budapest.
Horváth Mihály, Budapest.
Ipolyi Arnold, Besztercebánya.
Ormós Zsigmond Temesvár.
Ortvay Tivadar, Budapest.
Pulszky Ferencz, Budapest.
Rómer Flóris, Budapest.
Szabó Imre, Szombathely.
Szabó Károly, Kolozsvár.
Thaly Kálmán, Budapest.
Trefort Ágoston, Budapest.
Szentkláray Jenő, Törökbecse.
Lipp V. Szombathely. = 18.

Gyulán.

Gändöcs Benedek, alapító.
Id. Mogyoróssy János, a.
Asbóth Kálmán, működő
Bak Gusztáv, m.
Birsy József, m.
Czingulsky József, m.
Dobay János, m.
Dömény Lajos, m.
Dr. Dubányi János, m.
Erkel Rezső, m.
Farkas Béla, m.
Fábray Márton, m.
Fridrich Mihály, m.
Grézt József, m.
Hajóssy Ottó, m.
Id. Hoffman Mihály, m.
Jancsovics Pál, m.
Janó Sándor, m.
Justh Gyula, m.
Keblovszky Lajos, m.
Keller Imre, m.
Kiskéry Mihály, m.
Ifj. Kohlman Ferencz, m.
Dr. Kovács István, m.
Kratochvill József, m.
Lederer Ede, m.
Márki István, m.
Novák Kamill, m.
Oláh Sándor, m.
Ormós János, m.
Osváth Andor, m.
Papp Mihály, m.
Party Ferencz, m.
Popovics Jusztin, m.
Rácz Mátyás, m.
Szilberstein József, m.
Szánthó Alajos, m.
Tormássy Károly, m.
Ifj. Trucker József, m.
Végh Gábor, m.
Wenckheim József gróf özvegye, szül. Jankovics Stefánia, m.
Winkle Gábor, m.
Andrássy Miklós, pártoló.
Bene István p.
Bezsán József, p.
Bogár Lázár, p.
Farkas Zsigmond, p.
Gubás Péter, p.
Hegedüs Lajos, p.
Ifj. Hoffman Mihály, p.
Ifj. Jancsovics Pál, p.
Kertay Zsigmond, p.
Kiss Antal, p.
Ifj. Miskucz György, p.
Ifj. Mogyoróssy Sándor, p.
Moisisovics Lajos, p.
Mundruczo Demeter, p.
Nagy Ferencz, p.
Nagy Károly, p.
Id. Oláh György, p.
Plank Alajos, p.
Pusztai Ádám, p.
Schartenreiter Albin, p.

Id. Styr György, p.
Szulmán István, p.
Id. Uferbach János, p.
Ujfalussy Dezső, p.
Uzon Ferencz, p.
Varga Károly, p. = 70.

Csabán.

Haan Lajos, alapító, lelkész.
Urszinyi Andor, a.
Badiés Elek, működő.
Dr. Báttaszéki Lajos, m.
Csabai kaszinó, m.
Décsey József, m.
Gärtner Adolf, m.
Haan Albert, m.
Haan Vilmos, m.
Karassiy István, m.
Karassiy Kornél, m.
Ormay Tivadar, m.
Péky Antal, m.
Reök István, m.
Stark Adolf, m.
Dr. Styaszny József, m.
Szeberényi István, m.
Szuesu Béla, m.
Szucs Mózses, m.
Varságh Béla, m.
Villim János, m. ügyvéd.
Uhrinyi István, m.
Zsilinszky Mihály, m.
Bara Döme, pártoló.
Horváth János, p.
Melczér Kálmán, p.
Németh Lajos, p.
Petrovics Soma, p.
Soltész Nándor, p.
Szomora Bertalan, p.
Végh István, p. = 31.

Szarvason.

Áchim Ádám, működő.
Ifj. Bakay Péter, m.
Bakay Sándor, m.
Dr. Fuchs Ede, m. orvos.
Gajdács Pál, m.
Jancsovics István, m.
Kieska Mór, m.
Lukesch István, m.
Mihályfi József, m. tanár.
Id. Sárosi Sándor, m.
Ifj. Sárosi Sándor, m.
Sárosi Soma, m.
Benka Gyula, pártoló.
Gubicza István, p.
Lányi Gusztáv, p.
Ifj. Mikolay Mihály, p.
Moravcsik József, p.
Viskovic Ignác, p. = 18.

Békésen.

Asztalos István, m.
Békési központi kaszinó, m.
Dr. Hajnal István, m. orvos.
Kny Antal, m.
Benedicty József, p. gyógyszer.
Brezanóczy Lajos, p.
Hajnal Ábel, p.
Szánthó Albert, p.
Szentmihályi Lajos, p.
Tóth Ede, p.
Wieland János, p. = 11.

Csorvason.

Grócz Béla lelkész, m.
Sztójanovics Gyula, m.
Sztójanovics Szilárd, m.
Bakos József, p.
Bálint Mihály, p.
Béres András, p.
Bús Albert, p.
Dekán István, p.
Deutsch A. p.
Géczy Imre, p.
Góg György, p.
Gremperger Mátyás, p.
Kinudicz József, p.
Müller Náthán, p.

Nyíri János, p.
Schrke Ferencz, p.
Sinkó Mihály, p.
Sztrákó János, p.
Zalaf Mihály, p.
Merza Gergely, p. = 20.

Kétegyházán.

Gr. Almási Erzsike, m.
Gr. Almási Mari, m.
Gr. Almási Minka, m.
Andrássy Kálmán nevelő, m.
Szekér Mihály, m.
Gr. Almási Dénes, p.
Gr. Almási György, p.
Ardelanu József, p. = 8.

Mező-Berény.

Bonyhai Benjámin, m.
Haty Károly, m.
Megele Bertalan, m.
Jeszenszky Károly, m.
Pecz Gyula, m.
Blahó József, p.
Braun Mihály, p.
Horváth János postamester, p.
Környei Lajos, p.
Szentandrás István, p. = 10.

Orosháza.

Eördögh Lajos, m.
Györi Vilmos, m.
Rencsisovszky Ferencz, m.
Szeberényi József, m.
Torkos Károly, m.
Dr. László Elek orvos, p.
Sulyok Ede, p.
Székács István, p.
Tavaszi János, p.
Gr. Pongrácz János, a. = 10.

Gyoma.

Debreczeni Endre, p.
Franka Lajos, p.
Garzó Gyula lelkész, p.
Grimm Sámuel, p.
Gyoma község, p.
Németh Lukács ügyvéd, p.
Stern Adolf, p.
Unger József, p.
Vidovszky Ferencz, p.
Weidinger György keresk. p.
Weisz Lázár, p.
Zsimcsa Ferencz, p. = 12.

Szeghalom.

Gr. D'Orsai Emil, m.
Gr. D'Orsai Miksa, m.
Tatár János lelkész, m.
Kovács Mihály szelgabiró, p.
Mózes Mihály, p.
Dr. Papp József, p. = 6.

Vésztő.

Jakabfy Ignác birtokos, m.
Kreuchel Sámuel, m.
Reisner Jakab, m.
Vésztői kaszinó, m.
Bakacs Lajos, p.
Benjamin Dávid, p.
Csáki János lelkész, p.
Forsner Ferencz, p.
Peics János, p.
Pap György, p.
Petrovics Demeter, p. = 11.

Ó-Kigyós.

Gr. Wenckheim Frigyesné, szül. Wenckheim Krisztina, a.
Dr. Hajnal Albert, m.
Gr. Wenckheim Frigyes, m.
Becker Oszkár, p.
Pándi István ügyvéd, p. = 5.

Uj-Kigyós.

Wieland Károly, jegyző.

Doboz.

Kéry Kálmán lelkész, m.
Kéry Elek, p.
Nagy István, p.
Rosenthal Miksa, p.
Szabó Gábor, p. = 5.

Gerendás.

Beliczey István birtokos, m.
Beliczey Rezső, m. = 2.

Pusztaszent-Tornya.

Justh István, m.
Papp Sándor, p.

Endrőd.

Schiffner Ede, m.
Balla Mátyás tanító, p.
Kovács M. István földész, p.
Timár J. János, p. = 4.

Tótkomlós.

Horváth Sámuel lelkész, a.
Tatay János gyógyszer, m. = 2.

Gerlán.

P. Titius Pius, m.
Gr. Wenckheim Géza,

Bánhegyes.

Gremperger József birt. p.

Körös-Tarcsa.

Szabó János h. h. lelkész, m.

Körös-Ladány.

Báró Wenckheim László, m.
Farkas Gábor, ügyvéd.
Vajda Géza, orvos.

Szent-András.

Lehoczky József, p. lelkész.
Zili Károly, tanító.

Szent-Benedek pusztja.

Szabó Pál, pártoló.

Kamut pusztja.

Vecsey László, pártoló.

Kondoros — (Szarvas.)

Zlinszky István gazdatiszt.

Öcsöd.

Oláh Károly h. h. v. lelkész.
Vitalyos Márton birtokos.

Füzes-Gyarmaton.

Kornis Béla gyógyszerész.

Gyulavári.

Bán Károly, jegyző.

Nagyváradon.

Horovics Lipót, pártoló.
Nemeskei Andor, p.

Csákó — (Csorvás.)

Petőfy István, tisztartó.

Pesten.

Ambrózy Béla (Pöstyén.) m.
Szikes András, m.
Gróf Dezsewffy Marczel m.
Fóthon.

Pöstyén.

Moisisovics Vilmos, a.
Bulla Sándor, m.
Schmidt Károly, m.

— mint legtöbb esetben szokott lenni — a kut közelében vannak, ennek ilyen módon megfertőzött víz a typhus méregnek a szervezetbe juthatását a legkönnyebb módon eszközöli. De miután erről köznépünknek tudomása nincs, tehát ősi szokás szerint mindaddig úgy cselekszik, míg e tekintetben orvos rendőri intézkedés nem történik. Távol vagyunk ugyanattól, hogy a népmozgalmi viszonyokat tárgyaló hivatalos kimutatásnak az elhaltak körnémeire vonatkozó részét hiteleseknek tekintsük, mert hiszen a legnagyobb részhez orvos nem hivatalosan, a halott-vizsgáló a környezet által mondott halálokat jegyzi be, de azért ide iktatjuk az 1870—73 közötti négy évi időközben megyénk területén hagymázban elhaltak számát: ez volt 1870-ben 262. 1871-ben 360. 1872-ben 496. 1873-ban 559. Összesen 1677.

Ha e számításokat csak felét vesszük mint a valóban megfelelő, úgy mégis konstataciónk kell, miszerint nálunk a hagymázban halálozás felette magas.

A közegészséget ártalmasan befolyásoló még felette számos oly mulasztásról tehetünk itt említést, melyek mind az orvosi rendőrség hiányából erednek, s melyeknek összelmükedése a fertőző (zymotikus) kóroknak megyénk területén meghonosodása és pusztításában nyilvánul. Nem mulik el év, melyben e kóroknak egyike vagy másika, vagy éppen egész serege ne uralkodnék mint járvány. Ennek illusztrációjául ide iktatjuk a váltóláz, typhus, himlő, kanyaró és vörhenyben — mint leggyakrabban uralkodó körnemekben megyénk területén — elhaltak számát.

Ez a következő:

1870-ben	—	7370	haláleset közül	1034
1871	"	8904	"	1339
1872	"	8931	"	1718
1873	"	18455	"	1435

Mint e kimutatásból látjuk, a felsorolt fertőző körnemekben elhaltak száma évről-évre nagyobb, kivétel csak az 1873. év látszik tenni, de ez csak látszat, mennyiben ekkor uralkodván a legpusztítóbb fertőző kór a cholera, ha az ebben elhaltak számát 8352 a fentebbihez adjuk, úgy az 9787-re emelkedik. Megjegyzendő, miszerint a vizkórban elhaltak felét is bátran ide sorolhatnók, mennyiben majd minden vizkórt okozható körnem halottjai osztályozva lévén, alig lehet mást felvennünk a vizkór okául a bejegyzett elhaltaknál mint a váltólázat. Az e rovat alatti halottak száma pedig tekintélyes, pl. 1871-ben 378, míg 1870-ben mely év nyarán t. i. a váltólázi járvány vette kezdetét 283 volt.

(Vége köv)

Levelezés.

Gyula november 18. 1875.

Nem az első eset már, hogy a „Békes“-nek a megyei közgyűlésekről rendes tudósítója az alispáni jelentéseket nem mulasztja el egy két éles megjegyzéssel mutatni be az olvasó közönségnek; jelenleg tudósítása kezdetén azok „szokásos túlterheltséggel“ megrovása mellett annak végighallgatását oly fárasztó valaminek jelzi, „mely nehéz próbára teszi a hallgatóság türelmét;“ amennyiben ez a fogalmazás és stílusista neumszólású vonatkozik, az ellen semmi kifogásom, ez izlés és sympathia dolga, de a mennyibe ez annak terjedelmét, a tárgyak öszvevényes felkarolásait illeti — részomról ellenkező nézetben lévén, nehogy az ily megjegyzések utóbb az alispáni jelentésekre azon hatást gyakorolják, mintha azt a hallgató közönség is osztaná s ebből kifolyólag az alispáni jelentések öszvevényes által oda jutunk, hogy ennek folytán ezen megyének állapotát a törvény rendelkezéséhez képest, velünk megösmertető jelentésekben megyei életünk időközi mozzanatainak szabatos felismeretéről is elzárassunk, bátor vagyok e néhány sorba a törvény által megrendelt alispáni részletes és tárgyilagos jelentések szükségét hangsúlyozni.

Én megengedem, hogy azon megyei központi főbb tisztviselőknél, kik a megye adminisztrációjára az alispán mellett közvetve befolyanak, s így az alispáni jelentésekbe foglaltakkal nemcsak ösmertések, hanem részben azok körüli intézkedésekbe talán bele is fáradtak, az időközi intézkedéseknek az alispáni jelentésekbe összefoglalt vázlatát végig hallgatni terhelőre lehet; de igen nagy csalódás, azt hinni, hogy a hallgató közönség is, melynek nagy része azért jelenik meg a közgyűlésen, hogy a megyébe időközben történt mozzanatokról tudomást vegyen némely bizonytalan hírek tekintetében biztos tájékozást merítsen, s az itt-ott felmerült haladási eszméket felismerve, azokat otthon felhasználja, szóval ki előtt az alispáni jelentésbe foglaltak, egészen újjak, e czik íróval hasonló unatkozási próba-kövön ülne az alispáni jelentés felolvasása alatt; ellenkezőleg a legnagyobb figyelemmel s érdeklődéssel egyenest

hallgatja, mint a bevégzett tények rövid sorozatát, vagy az érdekesebb elintézni való tárgyak előleges feltüntetését; mint amelyekből felismeri nem csak azt, a mit nem tudott, hanem azokat is, a melyeket hallott s tudni vélte, de rosszul s itt megérti hitelesen.

Mióta a publico politikus és törvényalkotási kérdések s tárgyak a köztervénység, megyék köréből az országához és a felelős miniszterek körébe estek s ezek által az érdekeltség a megyei közgyűlések iránt a dolog természete szerint nagyba mecsökkent; — s így a bizottmányi tagok is specialis érdekeltség nélkül alig jelennek meg a közgyűléseken, a nagy közönségnek nagyon nagy szüksége van arra, hogy az alispáni jelentések minél tüzetesebbek legyenek, hogy azokból úgy a kormány, mint a közönség választott tisztviselőinek megyénket érdeklő intézkedéseiről biztos és szabatos tudomással bírjunk; s meg vagyok győződve, hogy a törvényhozás e körülmény előrelátása s tudatába rendelve, hogy az alispánok tüzetes és kimerítő jelentést tartoznak adni minden közgyűlés alkalmával az időközbe általuk tett intézkedésekről, s mert másból alig is tájékozhatja magát alaposan a nagy közönség, én részemről s azok kiknek felhívására e sorokat írni elhatároztam az alispáni minél részletesebb jelentést hallgatni meg nem untam, sőt azt a legnagyobb figyelemmel hallgatni tapasztaltuk a bizottmányi tagok által; s ezért jövőre is minél részletesebb fejtegetéseit óhajtom hallani minden tárgynak, a mi megyénket közelebbről érdekli, ide érve az adóbejárást, s annak minő mértékben történt befolyását is, mit a mostani jelentésből sajnálva tapasztaltam hiányozni.

És merem állítani, hogy az alispáni jelentések épen megyei szempontból legfontosabb tárgyaiknál fogva a „Békes“-be egész terjedelmében közlendők lennének, azért, mert ösmerni vélem e megye polgárait, lakosainak zömét oly mével, oly képzettséggel bíróknak, és saját közgyejei iránt oly érdeklődőknek, hogy legnagyobb figyelemmel s érdeklődéssel olvasnák a megye állapotát, annak kebelébe közgyűléstől közgyűlésig előfordult eseményeket, azok elintézésének mikéntjét kitüntető tüzetes alispáni jelentést Suum cuique.

Nagy.

Ujdonságok.

⊙ A békesmegyei régészeti és művelődéstörténelmi társulat küldöttei — Göndöcs Benedek elnöke s Zsilinszky Mihály első titkár — f. hó 13-án nyújtották át a társulat évkönyvének egy egy dísz-példányát Trefort Ágoston és Wenckheim Béla minisztereknek, továbbá József főherceg ö fenségének. Mindhármán biztosították a küldöttséget az egyesület iránti érdekeltségük és jóindulatukról. A közoktatási miniszter ur ugyanez alkalommal kilátásba helyezte az egyesület által kérelmezett segélyezést. József főherceg ö fensége pedig kiemelve a vidéki ilyenmü társulatok nagy fontosságát elismerőleg nyilatkozott az egyesület muzeumáról, melyet közelebbi Gyulán létekor magas látogatására méltatott.

⊙ B-Gyulán az ismétlő iskolában f. hó 21. veendői kezdetét az oktatás. E tanfolyamra eddig 140 növendék jelentkezett, kik képzettségük fokozatához képest három osztályba soroztatnak.

⊙ B-Gyulán a Hoffmann-féle ház előtt annak átalakítása alkalmából — egész telepe van a járdán az építkezéshez szükséges anyagoknak és állványoknak, melyek nem egy két egyének alkalmat nyújtottak már az est homályában az öszszeütközés törvényeinek gyakorlati uton való megfigyelésére s egyzersmind a „az ember esendő“ féle közmondás igazolására. — Természetesen azonoski sem ütközhetik meg, ha ily becses tapasztalatkért a láb és nyaktörés esélyei között apróbb — bár érzékeny — sérülések elszívásának kell adóznia. Hanem — ha jól tudjuk — vannak a mi városunknak u. n. „építkezési rendszabályai“ is, melyeknek 36-ik §-a — ily esetekben — jelvénylámpák felállításáról rendelkezik. Reméljük, hogy orélyes rendőrségünk tudni fogja, mit kell tennie ama „Rendszabályok“ megtartása, s a járó köző közönség kényelme érdekében? ! Nem tudjuk van-e ome paragrafusról tudomása az illető háztulajdonosnak, de reméljük, hogy buzgó rendőrségünk, — mely nem rég bizonyos czimbalomgyűben hatalmának oly impozáns jeleit adta — ama rendszabályok megtartását ki tudja eszközölni.

— Ad vocem „czimbalom“ A b-gyulai banda segélyezése céljából egy társaság alakult, melynek tagjai évenként bizonyos összeggel járulnak ama célhoz. Ugy tudjuk, hogy e társaság pénztárnokul Nagy Ferencz könyvkereskedő urat választotta, kihez is e helyen azon kérdést intézzük: van-e szándéka — a közönség tájékozása végett nyilvánosságra hozni az illető számadásokat?

+ B-Gyulán f. hó 25-én a polgári ifjuság

a „Sas“ vendéglőben Katalin-bált rendez, melyre meghívót már kibocsátotta. Ezzel kapcsolatosan megemlítjük, a Rácz Jancsi zenekara zene és tánczenestélyét is, mely december 1-re van tervezve. Eme zenekar az utóbbi időkben buzgóan tanult, és sokra haladt, annyira, hogy a közönség tetteges pártolását valóban megérdemli.

+ Az arházat Polikán Károly sikertelven lefénnyképezte, s egy példánnyal a nemeskeblű alapítót meglepte.

+ Kratochvill Gyula — volt törvényszéki hivatalnok — az ügyvédi vizsgálatot sikeresen kiállotta, s ez időszert a b-gyulai kir. közjegyzői irodában működik.

+ Szántay Mihály gyulai kir. járásbírósi irnok fegyelmi ügye véget érven, a fegyelmi bíróság következőleg mondá ki ítéletét: „Szántay Mihály a főnöke irányában tartozó engedelmeskedés megtagadásából kifolyó fegyelmi vétségben vétkecsnek mondatik ki, s ezért fogszállással büntetetik.“ Szántay és a kir. ügyész ez ítéletben megnyugodván, az ügy befejeztetett.

+ Egy erdélyi népdal egyesület mulattatja jelenleg a „Király“ kávéház vendégeit, mi is megtekintettük volna, de későn jött tudomásunkra, s e végett olvasóinknak sem mondhatunk rólok kielégítő tudomást.

+ Megyénkben egy ezred — közöshadseregbeli — lovasságot akarnának elhelyezni, s már az alispán elnökléte alatt e tárgyban tanácskozás is tartatott, s ennek határozata folytán a megyei számvonóság megkerestetett — miszerint kellő felvilágosítást adna egyes községek lakossága számára, s az ott létező istálló mennyiségéről.

— Halálozás. B-Gyulán f. hó 19-én kísérték örök nyugalomra a közönség általános részvéte mellett az intelligencia egyik közti-szerteletben és közbecsülésben álló tagját Habinay Józsefet. Halálát a következő jelentés tudatá a közönséggel: Habinay Józsefné született Bóra Luiza saját, és leánya Habinay Gizella s férje Kirileszku Gyula és az elhunynak testvérei Habinay Borbála, férj. Szánthó Alajosné és Habinay Sándor nevében, fájdalmas szívvel tudatja, forrón szeretőt férje, illetőleg apa, após és testvérük Habinay József hitese ügyvéd, és az I. gyulavárosi takarékpénztár könyvezetőjének élte 55-ik boldog házassága 27-dik évében f. hó 17-én reggeli 3 órakor, hosszas szenvedés után történt gyászos elhunytát. — A boldogultnak földi részei f. hó 19-én d. u. 3 órakor fognak a szelmalom melletti temetőben örök nyugalomra tetetni; lelke üdvéért pedig az engesztelő szent mise ugyanaznap reggeli 8 órakor a helybeli r. kath. nagy templomban fog megtartatni. — Kelt Gyulán november 17. 1875. — Béke poraira!

* Mit sügött a szél legközelebb az ujdonságok? csupa jóakarattól és figyelmzetésül közlők a végből, hogy néhány nagyratörő barátomat a csaló-dástól megóvjam. Ugyanis a legközelebb öszinto megvállva — nem is egészen törvényesen, községgé alakult P.-Kondoroson a jegyzői állásra pro forma pályázat hirdettetett, mire sok ifjú erő pályázott és kiván még ezután pályázni; azonban a szél megszögván, hogy a birtokosság — mint választók közt inter alia titokban az határozatot, hogy Kondoroson jegyző az leendő, ki legalább is 500 frtos házat rögtönöz magának a helyszínen. A birtokosság e kívánalmának P. ur sógora teendővén elegend. — óh mondjatok le hiru reményeitekéről ifju pályázók, különösen, kik nem bírtok ilyen-féle documentumot mellékelni képességek igazolására.

* A jól járt káros. Endrődön még a tavasszal elloptak egy szegény atyafitól két gyenge koszon tartott malacot. A megtalálás reményéről is lemondott károsult nagy öröme ébredt egy reggelen, midőn udvarában két kelleen hizott sertést szemlélhetett, mit egyenesen az ügyes és tevékeny szarvasi csendbiztosnak köszönhet; ki a tavaszi tolvajt öszlet csipte fölön, hogy annak meglepőbb örömet szerezzen a kárt vallottnak.

* Katalinnapi bált rendez Szarvason a férfi dalkar pénztára javára. Mint értesültünk költségek kimelés tekintetéből a „casinó“ termében lesz megtartva. A megjelenő fiataloknak ajánlanám, ha megjelenése előtt a mult Katalinnapra visszaemlékezve venne részt abban.

Irodalom és művészet.

Táborszky és Parsch nemzeti zeneműkereskedésében Budapest ujjában megjelent, Die Lauterbacherin Steirische Idylle, für das Pianoforte von Kára Kafka. — Ára 50 kr. —

Megjelent és szerkesztőségünkhez beküldött, „Házánk művelődési érdekeihez.“ Vonalk. Irta Rácz Vilmos. A 33 lapra terjedő mű ára 30 kr, skapható könyv kereskedés útján és szerzőtől. —

A Divatnevelés 37-ik száma következők tartalommal jelent meg: A nőnevelés és a nők munkaképesítése Lángy János. Előre csak előre nemzetem. Machik József — Fenn és lenn. Beszély irta Lauka Gusztáv. Egy kastély eseményei — Temme beszélye. A tárczában: Az orosz főváos télen. Színe szemle. Miújság? Irodalom zene és

művészet. Egyletek és intézetek. Talányok. A divat köréből. A boirtékon: Horn temetése. A nagy világból. Vidékről. Vegyesek. — Eme közkevdességi szépirodalmi és divatközlöny előfizetési ára egész évre 12 félévre 6 érvnyegyre 3 frt. —

„Megjelent“ és hozzáak beküldött „Levélzerinti oktatás a német nyelv öntanulására, Toussaint — Langenscheidt tanmódszere alapján. 7-ik levél, Irta Roder Adolf főeleml tanító.“ — Az egész tanfolyam 40 levelet foglal magában egy-egy levél ára 20 kr. Az egész tanfolyam előfizetési ára 6 frt. — Megrendelhető Szombathelyen a szerzőnél és minden hazai könyvtárnál.

— Jegyzéke a b-gyulai kir. tszéknél 1875. nov. 22. és következő napjain előadandó bün- és polg ügyeknek. Előadó: Nogáll. Nov. 22. 2179. Varszki Kasik Mihály veszélyes fenyegetés. 2146. Ifj. Orbán János hamis cskü. 2186. Szekendi György tolvajság. 2124. Vági Pál súlyos testi sértés. Nov. 23. 2125. Petrik András csalás. 2169. Csák István veszélyes fenyegetés. 2285. Mátheidesz György súlyos testi sértés. 2291. Vitályis Pál bírói zártörés. 2290. Varga Imre és társa tolvajság. Előadó: Huszka. 9169. Onkó Lászlóné Németh Erzsébetnek özv. Németh Jánosné és Löher Jánosné ellen az orosházi 491. sz. tjkvben felvett ház vételárának 1/4 része s 30 frt elvont haszon iránti pere. 9582. Löwy Mór esodperügyelőjének Hoffer Zeigmond ellen 834 frt 87 kr. s jár. iránti pere. 9712. Ugyanazon felperesnek Frankfurter Mór ellen 2654 frt 72 kr. s jár. iránti pere. 9713. Ugyanazon felperesnek Weiszbrún Farkas ellen 1090 frt 64 kr. s jár iránti pere. 9714. Ugyanazon felperesnek Schwarcz Markusz ellen 688 frt 99 kr. s jár. iránti pere. Előadó: Dobosffy. 10702. Kósa Teréz felperesnek Walkovszky Marik Pál alp. elleni gyermektelárs iránti pere. 10805. Durkó János felperesnek Turi András alperes elleni adóssági pere. Előadó: Teleszky. 10578. Krisán Anna és társa felperesnek özv. Krisán Péterné s társai alperesek elleni tulajdoni és örökségi pere. 10698. Nagy János és társai felpereseknek Szabó Mihály alperes elleni örökségi osztályrész s jár. iránti pere. 10699. Öv. özv. Mészáros Sándorné és társainak ifj. özv. Mészáros Sándorné ellen végrendelet érvénytelenítése iránti pere. 10700. Ifj. Portörő István felperesnek id. Portörő István alperes elleni anyai osztályrész megállapítása s jár. iránti pere.

Gazdaszat ipar és kereskedelem.

Hetivásári tudósítás.

B-Gyula 1875. november 19. A mai vásár az alkalmatlan idő folytán igen néptelen volt. Az árak következők voltak: tiszta buza 7—8 frt 80 kr. kétszeres buza 5—7 frt 50 kr. árpa 3 frt 20 kr. kukorica 3 frt 29 kr. köles kása itczéje 8 kr. paszuly 5 kr. lencse 8—10 kr. tört paprika 20—26 kr. zeller párja 4—6 kr. vörös hagyma koszorúknál 14—16kr. fokhagyma 14—16 kr. krumpli vékája 60—80 kr. sárgarépa 40—50 kr. kövér liba párja 5—6 frt sovány 3 frt 20 kr. rucza párja 90—1 frt 20 kr. kappan párja 1—1 frt 30 kr. pújka párja 2—3 frt csirke 40—70 kr. 4 tojas 10 kr. káposzta száza 3—6 frt szalona mázsája ó 45 frt uj 32—34 frt.

Felelős szerkesztő: Elek Lajos.

Hirdetések.

Kész női öltönyök

kül- és belföldi minták szerint

leányok részére is

kaphatók

Bak Salamon és fia

divat és vászon kereskedésében

Gyulán.

145) 1—3

A legjobb cserfa

két vágásra fűrészelt Szigeti gözmalmánál ölenként 10 frt 50 kr.; — a remetei koresmánál levő hasábfának öle 7 frt 50 kr. — Venni szándékozók Greiner Antalnál Gyulán jegyet válthatnak.

146) 1—3

HIRDETÉSEK.

Legjutányosabb árúforrás

SILBERSTEIN TESTVÉREK

egyesült gyári-árúk raktárában Gyulán.

Prágai

Házi szükségletre.

Angol evőeszközök, evő- és kávékanalak, leves- és tejmerők pakfong, alpaca és china-ezüstből, tálcák minden nagyságban, kávé-örlek, vasalók, moszarak, sebes-főzők, kávé-főzők, gyertyatartók, réz, pakfong, china-ezüstből, petroleum lámpák minden nagyságban.

Író eszközök.

Tentatartók, író-tokok, vastollak, tolltartók, írónok, rajzeszközök, papírok, borítékok, pecsétviasz és tinta.

Bőrárúk.

Péncz-erszények, tárczák, hölgy-táskák, úti-táskák, borítékok, vadász-táskák, szivartárczák, jegyzék-könyvek, albumok vászon, bőr és gyöngyházzal.

Kéfe-árúk.

Fej, ruha, kalap és bársony fog-, köröm-képek; frizor-, por- és női fűsűk szaru, elefántcsont és bekateknóból.

Pipere czikkék.

Legfinomabb francia és angol szappanok, parfümök, Essbouquette, hajkefecs, olaj és fogpasta.

Szövött árúk.

Női és férfi harisnyák, berliner kendők minden színben, merino ujjasok és nadrágok, berliner főkötők, ujjasok és harisnyák, kamáslik gyermekek részére, úter-melegítők, karmautjuk, keztyük és vadászharisnyák.

Fehér árúk

Finom moll, creplisse, tarlatán, tüllanglis, creppgazir és blond árúk; argentin, moussin, sirding, chiffon, vászon, lüster, clott és egyéb bélesnek valók.

Diszitmény-árúk.

Selyem, atlasz, bársony és fail szalagok minden színben, quipir, blond és valence csipkék, zsmorok, rojtok, paszomántók s gyöngy-diszitek és a legújabb gombok.

Ékszerék.

Brosch, fűgök, emlékek, gyűrűk, karikák, gyöngyök, orolanczok, inggombok, legyezők fekete és színesek, valamint bál legyezők is.

Kézi munkákhoz.

A legjobb minőségű kötő és himző pamut, berliner, gyapjú, czérna, selyem, chenille és gyöngyök.

Urak részére.

Chiffon-ingek simák és himzettek, színes creton és oxford-ingek, gallérok, kézelők, nyakkendők, vászon és battiszt zsebkendők. Cachou, egész és félselyem kendők, egészszegyek, esoköpenyek, sétabotok és esernyők.

Kalap raktár.

A legújabb pesti és bécsi kalapok urak és fiú gyermekek részére, finoman kiállítva, gyári árakon.

Czipők.

A legújabb bőr, bársony, evelaszting czipők hölgyek, urak és mindkét nem-beli gyermekek részére, kiváló díszesen és szilárdan dolgozva; comod-czipők, papucskok, sárczipők, és utazó czipők posztó és nemezsből.

Kesztyűk.

Legfinomabb kétszeresen tűzött fenyves és szarvasbőr-kesztyűk minden színben, továbbá czérna, selyem és posztó kesztyűk. 9-16 (114)

kesztyűk

Postaküldemények utánvét mellett eszközöltetnek.

Megrendelések pontosan teljesíthetnek

Dittmar-féle

SILBERSTEIN TESTVÉREK.

lampák.

HIRDETMÉNY.

Békésmegye Gyoma város főutcáján a vasúti indóházhoz közel **EGY VENDÉGLŐ 7 szoba, 1 konyha, 1 kamara, pince, padlás s 50 lóra való istálló örök áron eladó, vagy 1876. január 1-től számítható három évre kedvező feltételek mellett bérbeadandó.**

Értekezhetni **Mayer Mihály** háztulajdonosnál Gyomán. 2-2 (142)

Haszonbérbeadás.

Gyoma község husvágási és mérési joga, **meszárszék és vágóhíddal együtt, f. évi december 1-sején d. u. 3 órakor** a község-házánál tartandó nyilvános árverésen a legbübbe ígérőnek haszonbérbe fog adni 1876. év január 1-ső napjától számított 3 egymás után következő évre.

Az árverési feltételek addig is bármikor Gyoma község házánál megtudhatók. 2-2 (141)

HELL F. P.

Budapest, II. kerület, fő-utca, a kereskedelmi bank épületében.

Ajánlja nagy választéku raktárát férfi, női s gyermek **kész fehérneműkben** minden szövött áru s **uridivat czikkékben** legolcsóbb szabott árakon.

Minden megrendelést alábbi árúkból, s megbízásokat bármely más czikkre utánvétellel azonnal teljesítik.

Fehér árúk, Batist, clair vége 2 frt 75 krtól, moll és creplisse 3 frt 75 krtól, tarlatán, tallanglis, illusion, crep, gaz stb. Mindennemű **beleszövetek, diszitek és rövid árúk,** orleans, chring, chiffon, damis, moussin, organin vége 82 krtól, belles vasznak minden **csipkék s csipkebetételek,** himzet **csikók s betételek,** ingmellek 20 krtól, entoilage, riche, aprés, selyem és pamut, rojtok, selyem és bársonyszalagok, vászon és pamut szalagok, minden zsmor s jutyok, varró selyem, varró- és kótóczárna, minden kötő, himző és horgolópamut, valódi pottendörfi s 4-szálás kótópamut gyári áron szintgyűtők, gombok, csatok, gyűszűk, kapocs, centiméter lámpából stb.

Továbbá színes kanaváson vége 8 frt 8 krtól, 9 frt 15 krtól, 30 rőfos fonalvaszon vége 8 frt 50 krtól, 9 frt, 9 frt 50 krtól, kávésbrosz 2 frt 20 krtól, kávékendő kotege 2 frt 10 krtól, csipkefüggöny egy pár egy ablakra 3 frt 50 krtól 15 krtól, függönybajtók párja 60 krtól, ággyterítők 45 frt 75 krtól, asztalterítők 4 frt 50 krtól.

Chiffon rófe 22, 25, 28, 30, 34, 40, 42, 48 kr, csikos barchet rófe 34 krtól, piqúe barchet rófe 61 krtól, színes ruhabarchet rófe 35 krtól, futószőnyeg rófe 40 krtól, légmentes ajtó és ablakbarchet rófe 5 és 6 kr, pamut és selyembársony, fehér flanel.

Urak részére.

Ingek angol Chiffonból: drbja 1.40, 1.65, 2.40, 3.30, 4.56 db. 8, 9.50, 11.50, 13, 17, 20, 22.50. Színes perkálból: drbja 1.50, 2.25, 2.50, 3. drb 8.50, 11.50, 12.80, 14.20. Angol oxfordból gallérral, drbja 2.25, 6 darab 12.80, 2 koton gallérral, drbja 3.80, 6 darab 21.60.

Ingelők gallérral, darabja 60 kr. 6 drb. 3.25 kr. Lábravalók vászonból minden formában drbja 1.50, 1.75, 2.25, 2.50, 3. 6 darab 8.50, 10, 11.50, 12.80, 14.20, 17. Telle szövött gyapjú alító mellények s alsó na drágók, vékony vagy vastag drbja 1, 1.50, 1.50, 2, 2.50-5 frt.

Féharisnyák pamutból fehér vagy csikos, kotege 3.50, 4, 4.50, 5, 5.50-10 frt, tulle gyapjúszövött vékony vagy vastag szövet kotege 5, 5.50, 6, egész 12 frt.

Gallér és kézelők legújabb divatu mintában, egy kotege egész fehér vagy színes szállal kotege 2.40, 3.60, 4.20, 5, 5.50, 6 frt egész selyem 90 kr.

Legújabb nyakkötők selyemből keskeny 14 krtól 1 frt, széles 20 krtól 3 frt, kész nyakkötők minden formában 40 krtól 5 frt. Nyakkészlet drbja 80 kr. sálkendők 1.25-1.61 5 frt.

Angol plaid drbja 7.30, 8, 10, 12 frt, plaid-szj 60 kr. Kantschuk-képeszeg drbja 8, 9 frt. Kesztyűk kitiú glacié párja 1.15, szarvasbőr 1.20, 1.90, posztó 75, 85, kr. 1.20.

Törökösök beszerge kotege 5-15 frt. Ruganyos nadrágtartók 70, 90 kr, 1.20, nadrágszj 25 kr. Esernyők 2-15 frt.

Mellékzsebkészlet s galléringombok csont- vagy bronzból nagy választékban, s szép mellék, nyakkendő-gyűrűk, fésűk, fogkefe, szappan és finom illatazerék. Fűnk részére kesztyűk, nyakkötők, zsebkendők.

Hölgyek részére.

Ingek angol Chiffonból szép mellvárossal és himzésel: darabja 2, 2.25, 2.50, 3, 3.50, 4, 6 drb 11.50, 12.80, 14.20, 17, 20, 22.80.

Renelések mindennemű fehérneműkre, fehérneműek varratára, néhvímzésre, s minden himzések a legújabb formákban, szintgyű gallér és kézelők tisztítás végett a legolcsóbb árért elvállaltatnak s pontosan s gyorsan eszközöltetnek.

Minden levél általi rendelés, miután küldeményekre is különös figyelmet fordítok csak személyes összeállításom után eszközöltetik és biztosítom a nagyérdemű vidéki közönséget, midőn ezenel becs-s reneléseivel szerencseltetni kérem, hogy minden legcsekélyebb rendelés is szigoruan kivánság szerint rögtön a lehető legjobban teljesítik. Megbízásokat is bármely más czikkre igen tisztelt veivmőtől szívesen elfogadok s minden díj nélkül eszközök. 5-6 (129)

Veisz D.

Magyarország első és legnagyobb

VARRÓGÉP-

RAKTÁRÁNAK

tulajdonosa, Budapest, József-tér 14-ik szám,

legkedvezőbb fizetési feltételek, ingyen oktatás és 5 év írásbeli jótállás mellett ajánlja a világ leghíresebb gyáraitól való varrógépeit, ugymint: **Wheeler és Wilson, Singer, Howe, Anger, Grover- és Backer** gépeit, melyeket, családi használatra 50 firtól, kézművesek számára 60 firtól feljebb.

Ugyanott van az ép oly gyakorlatias mint kitiú **petroleum-főzőkályhák foraktára** is.

Valamint kaphatók **lényomatu házi és szabótávirók, husvadalógépek, vízszűrő készülékek, kesz- és villa-tisztító gépek, varrógép-alkatrészek, tül czérna** a kitiú árszabály szerint, továbbá **víz és légszuszévefeki tárgyak** is kaphatók.

Műhelyemben gépjavitások a legolcsóbban eszközöltetnek.

3-6 (139)

Weisz D.

Értesítés.

Az idom az ési idény bekövelkezével jól beem- dezett raktáramban levő **kemenczektől fa és kőszén- tésze, nyárszénre takaréktűzhelyeket, takaréktűzhelylemezeket, sőt a fűst csöveket, zománcozott edényeket, fazék és serpenyőket, melyekből a zomározott nem pattan le, zserákat, ajtó sarfkötőt, vas, lémez és kőzimu szerzár- mokát, új mérlegeteket és kovacs-szenet.**

Továbbá **vadászfegyvereket** engedélyezett lapot- és sör-tárukat és fegyver- lapot, melynek eseképeh- durransza van, kevesebb hirtel és a fegyvert nem piszkolha be annyira, mint a közönséges lapot.

Minden a legújhatyosabb áron.

Az idom szolgálatom.

Tisztelettel
Grahner P.
váskeszkező Gyulán.

6-10 (124)

Alteti sérvben szenvedők

a teljesen ártalmatlan sérvkenőcsben **Sturzenegger Gottlieb**ól **Herisauban** (Schweiz) bámulatos gyógyszert találnak. — Számos bizonyítvány és köszönő irat van hozzá mellékelve. — Kapható füzekakban 3 frt 20 kr-ával **Sturzenegger G.** által. — Raktárak: **Forma- gyi** gyógytárban a „Segítő szűz Mariához Budapesten, és **Pecher J.-nél** Temesvárott. 4-10 135

Dr. HANDLER MÓR

orvos-, sebész tudor, szülész és szemész
gyógyít gyökeresen fényes és tartós siker biztosítása mellett mindennemű

titkos betegségeket

1) az önfertőzésnek minden következményeit, ugymint **magömléseket,**
az ingerlékeny gyengeséget, az **ontófolyást,** különösen a

tehetetlenséget

(elgyengült férfierőt);

2) **hugycsőfolyásokat** (még oly idülteteket is), a **nemzőrészek bujakerős tekélyeit** és **másodrendű bujakerőt** minden alakjaiban és elcsufításában;
3) **hugycsőszűkítéseket;**
4) friss és idült **nyákfolyásokat nőknél,** az ugynevezett **feherfolyást** és az onnan eredő:

MAGTALANSÁGOT;

5) **bőrkiütéseket;**
6) a **hugyhólyag betegségeit** és mindennemű **vizelési nehézségeket.**

→ Rendel naponként: délelőtt 10 órától 1-ig, délután 3 órától 5-ig, és este 7 órától 8-ig.

→ **Lakik: Pesten, belváros, kigyó-utca 2-ik sz. alatt kigyó- és városház-utca sarkán. (Rottenbiller-féle házban) I. emelet, bemenet a lépcsőn.**

→ **Díjjal** ellátott levelekre azonnal válasz adatik és a **gyógyszerek** megküldetnek. 14-24 (101)